

GRZEGORZ GOŁĘBIEWSKI

**ALEKSANDER WERNIK (1890–1954)
LEGIONISTA, URZĘDNIK,
WICEPREZYDENT PŁOCKA – SUPPLEMENT**

Abstrakt

Po wydaniu biografii Aleksandra Wernika udało się dotrzeć do dwóch informacji, dotyczących jego przydziału w Biurze Werbunkowym Wojska Polskiego w Płocku w 1916–17 r. oraz kwestii kulis jego uwolnienia z niemieckiego obozu w Działdowie (Soldau).

Słowa kluczowe: Płock, Aleksander Wernik

Już po ukazaniu się biografii Aleksandra Wernika trafiłem na dwie informacje, które wzbogacają naszą wiedzę o nim. Pierwsza to „Spis legionistów Inspektoratu Werbunkowego Wojsk Polskich w Płocku, nadających się do szkoły oficerskiej” z 4 lutego 1917 r. Wśród 11 legionistów na trzecim miejscu figuruje plut. Aleksander Wernik jako komendant Biura Werbunkowego w Płocku. Wyjaśnia to, jaką funkcję pełnił A. Wernik w Płocku w 1916–17 r.¹ Oprócz tego wykaz zawiera pewne dane personalne (stopień wojskowy, datę i miejsce urodzenia, zawód cywilny, datę wstąpienia do Legionów, przydział w Legionach i odznaczenia), które w przypadku A. Wernika znane są z innych źródeł².

¹ W biografii A. Wernika optowałem za przydziałem do Biura Werbunkowego w Płocku, co znaleziony dokument potwierdza. Zob.: G. Gołębiewski, *Aleksander Wernik (1890–1954). Legionista, urzędnik, wiceprezydent Płocka*, Płock 2019, s. 48.

² Centralne Archiwum Wojskowe w Warszawie, Legiony Polskie i Polski Korpus Posiłkowy, sygn. I.120.1.116, spis legionistów Inspektoratu Werbunkowego Wojsk Polskich w Płocku, nadających się do szkoły oficerskiej z 4 lutego 1917 r., k. 199. Ze spisu wynika też, że komendantem Biura Werbunkowego w Wyszogrodzie był pochodzący z Krakowa sierż. Urban Siąga, a komendantem Biura Werbunkowego w Bielsku był sekcjiny Stefan Stokowski, pochodzący z Radomska. Ośmiu na 11 wymienionych kandydatów pochodziło z Galicji.

Aczkolwiek, mimo zakwalifikowania do szkoły oficerskiej A. Wernik chyba jednak tam nie został skierowany, bowiem służbę w Legionach zakończył w stopniu plutonowego.

Druga to informacja pochodząca od Zenona Dylewskiego, który swego czasu rozmawiał z synem Aleksandra Wernika – Adamem. Dowiedział się wtedy pewnych szczegółów, dotyczących złożenia jego prośby do Gestapo o uwolnienie ojca³. Otóż, Adam Wernik do płockiego Gestapo poszedł ze swoją przyrodnią siostrą Marią. Przyjął ich wyższy rangą oficer. Siedział za biurkiem w mundurze Gestapo, obok leżała czapka z trupa główką. Po wystuchaniu sprawy, obiecał się nią zająć. Mówił, że jeżeli ojciec będzie niewinny, zostanie zwolniony⁴.

Jest to więc jeszcze jeden przyczynek do kwestii uwolnienia Aleksandra Wernika z obozu w Działdowie: czy był to efekt łapówki, czy też prośba dzieci skruszyła serce gestapowca? Choć ta druga ewentualność wydaje się mało prawdopodobna, to jednak czasami zdarzały się historie, wyłamujące się z utartych schematów. Sprawa pozostaje więc otwarta, co zresztą sugerowałem w książce.

³ Zob.: G. Gołębiewski, dz. cyt., s. 207.

⁴ Na podstawie rozmowy autora z Zenonem Dylewskim, przeprowadzonej w listopadzie 2019 r.

**ALEKSANDER WERNIK (1890–1954)
LEGIONIST, OFFICIAL, VICE PRESIDENT OF PŁOCK – SUPPLEMENT**

Summary

After the biography of Aleksander Wernik was published, he managed to get two biographical information about his assignment in the Recruitment Office of the Polish Army in Płock in 1916–17, and the issue of behind the scenes of his release from the German camp in Działdowo (Soldau).

Keywords: Płock, Aleksander Wernik